

FN-forbundets Nyhedsbrev

Årgang 5, nr. 4
juni 2010

Indhold i dette nummer:

NYT fra FN-forbundet.....	2
Globalis.dk – et interaktivt verdensatlas.....	3
Walk the World.....	5
Lidt for realistisk.....	7
Københavnskriterierne 20 år.....	9
Giv ikke køb på folkeretten.....	12
De onde lo og de gode græd.....	15
RAPPORTER, UDREDNINGER, EVALUERINGER ved Henrik Døcker.....	19
BØGER anmeldt af Henrik Døcker.....	22

Deadline for stof til næste nummer af Nyhedsbrevet er 23. august 2010

Udgivet af FN-forbundet, Store Kongensgade 36, 4.th., 1264 København K, www.una.dk,
e-mail: fnforbundet@una.dk, ISSN: 1901-645X
Redaktion: Henrik Døcker, Torleif Jonasson, Anne Marie Wium-Andersen, Hanne
Steinmeier og Jørgen Estrup (ansvarshavende)

NYT fra FN-forbundet

Vellykket 2015 Måls konference på Christiansborg

I anledningen af FN-topmødet i New York til september, hvor der skal gøres status på, hvordan det går med 2015 Målene, inden det sidste stykke skal nås, inviterede FN-forbundets folketingsgruppe og FN-forbundet til konference på Christiansborg onsdag den 26. maj 2010.

Fra hvert deres hjørne af udviklingsverdenen skulle tidligere udviklingsminister, EU-kommissær og professor Poul Nielson, den danske FN-ambassadør i New York Carsten Staur og seniorforsker hos DIIS Lars Engberg-Pedersen give et overblik over baggrund, status og perspektiver for 2015 Målene til de knap 130 fremmødte i Fællessalen.

Kun fem år væk fra Målenes udløb var der enighed blandt de tre paneldeltagere om, at verdens lande er kommet langt - men at der stadig er lang vej at gå. Som Carsten Staur sagde det: "De fattige er blevet sundere og mere uddannede, men de er ikke blevet mindre fattige." Ikke overraskende blev finanskrisen fremhævet som den altoverskyggende årsag til den seneste afmatning af 2015 Målenes implementering.

Mens Målene på globalt plan har været en enorm succes, er der stadig områder, der i høj grad kræver det internationale

samfunds opmærksomhed herunder mødredødelighed, prævention og sanitet, særligt i Afrika syd for Sahara. Talene taler for sig selv, f.eks. for mødredødelighed. I 1990 var antallet af dødsfald per 100.000 levende fødsler 480 i udviklingslandene; i 2005 var tallet ikke faldet længere ned end til 450.

Finanskrise til trods var konklusionen, der kunne drages efter denne eftermiddag på Christiansborg, at politisk vilje fra både donor- og modtagerlande er afgørende for 2015 Målenes opfyldelse; vilje til - sammen med den økonomiske bistand - at skabe de gode politikker, at skabe forudsigelighed og at skabe effektivitet.

På FN-forbundets hjemmeside www.una.dk kan du læse referatet fra konferencen. Du kan også gå ind og læse mere om 2015 Målene, finde relevante links og videoer og se, hvordan du kan deltage i FN's store reklamekonkurrence og få muligheden for at vinde €5000 og meget mere. Siden vil løbende blive opdateret, så hold øje med den.

Forandringerne på sekretariatet

Hanne Steinmeier forlader efter 23 år FN-forbundet til fordel for nye udfordringer i konsulentbranchen. Anne Marie Wium-Andersen er i den forbindelse blevet ansat som kommunikationsmedarbejder på sekretariatet.

Globalis.dk – et interaktivt verdensatlas

Af Kathrine Kjøsnes, tidl. redaktør af Globalis, FN-sambandet. Oversat og redigeret af Anne Marie Wium-Andersen

Globalis.dk er et interaktivt verdensatlas, der er tilpasset specielt til brug i skolen. Men med målet at oplyse om globale temaer på en enkel og visuel måde er Globalis.dk et oplagt redskab for den, der arbejder med at formidle globale spørgsmål – uanset på hvilket niveau.

På Globalis.dk finder du opdateret information om verdens lande og konflikter. Globalis.dk har også den største database med FN-statistik på dansk. Konceptet er udviklet af det norske FN-sambandet og har sidenhen udviklet sig til et nordisk samarbejde mellem FN-forbundene i Norge, Sverige, Finland, Island og Danmark.

Statistik

Globalis.dk kan for eksempel hjælpe til at gøre undervisningen mere spændende. Det er enkelt for både elev og lærer at bruge de digitale værktøjer i fag som samfundsfag, geografi, naturfag og lignende. Eleverne lærer at fortolke og forstå statistik på en underholdende og interaktiv måde.

Hvor mange skolebørn i Eritrea gennemfører grundskolen sammenlignet med Finland? Hvor meget giver Danmark i bistand til mindst udviklede lande? Og hvor stor en del af Afghani-

stans befolkning har adgang til rent drikkevand?

Svarene findes i databasen på Globalis.dk, hvor statistikkerne kan visualiseres med kort og grafer. Der er over 140 indikatorer med forskellige temaer som klima, miljø, menneskerettigheder, fred og sikkerhed.

Se verden gennem satellitbilleder og kort

Verden er i konstant forandring. Menneskelig aktivitet sætter sine spor, og vores valg former naturen rundt om os. På Globalis.dk finder du satellitbilleder, der viser, hvordan det står til med vores verden.

Satellitbillederne viser lokale eksempler på, hvordan mennesket har påvirket miljøet over tid. Her kan du læse om alt om Cairos eller Addis Abebas eksplosive vækst, fældning af regnskoven i Bolivia eller de smeltende gletchere på Island. Satellitbilleder fra 1970'erne sammenlignes med nye billeder – forskellene er ikke svære at se.

Hvordan vil klimaet være i Europa eller Afrika i 2050? Dette og meget mere kan du finde på Globalis.dk. Der er 20 interaktive verdenskort om miljø og klima.

Verdens konflikter

I aviserne kan man læse om, hvor mange der er blevet såret eller er døde i en given konflikt inden for det seneste døgn. Baggrunden for konflikten er ofte vanskelig at hitte rede i. På Globalis.dk finder du beskrivelser af de største af verdens konflikter samt landeprofiler,

hvor du kan læse om alt fra Botswanas historie, Islands geografi til Japans økonomi.

God fornøjelse. Har du spørgsmål til Globalis.dk må du ikke tøve med at kontakte FN-forbundets sekretariat på globalis@una.dk

Walk the World

Verden gik på gaden for at støtte FN's Fødevarerprogram

Af Anja Nielsen, cand.scient.soc. og frivillig i FN-forbundet og Trine M. N. Jensen, næstformand i FN-forbundet

Den 6. juni gik 150.000 mennesker rundt om i hele verden med i FN's Fødevarerprogram (WFP) verdensomspændende fundraising event Walk the World 2010. Samtidig rejste de penge til WFP's skolemadprogrammer, som hvert år giver gratis skolemad til omkring 20 millioner fattige børn. På verdensplan blev der indsamlet penge til at brødføde flere end 14.000 børn i 2011.

FN-forbundet var med til Walk the World i København

I Danmark var der arrangeret 'walks' i hele 24 byer – dette høje antal walks blev kun overgået af Kina, som gik med i kampen mod sult i 26 byer. I Danmark deltog omkring 1500 mennesker alt. I København deltog blandt andet repræsentanter fra FN-forbundet, som kunne nydesommervejret fra sin bedste side, hvilket var med til at gøre dagen endnu bedre.

Erika Jørgensen, Direktør for WFP's Nordiske kontor satte den københavnske gåtur igang med sin åbningstale. Derefter gik alle de fremmødte den 5km lange 'walk'. Stemningen var i top, og der blev grinet og hyggesnakket, mens turen for den gode sag gik forbi

Amalienborg, ned forbi den Lille Havfrues plads, til Langelinie og ind igennem Kastellet.

Efter 'walken' var der dømt hygge i Churchillparken. Skovturstæpperne blev hevet frem til lyden af musik leveret af orkesteret fra scenen. Parken blev hurtigt fyldt af en hyggelig stemning skabt af legende børn og glade mennesker. Forskellige boder dannede rammen om eventen; Nikolaj Kirk og Mikkel Maarbjerg serverede afrikansk inspireret fiskesuppe med lækkert afrikansk brød til alle deltagere, en pølsevogn solgte frokost til dem, der ville stille sulten med noget knap så eksotisk, der var lotteri – med en overflod af gevinster, et aktivitetstelt hvor de mindste deltagere kunne tegne eller blive malet i ansigtet og bordfodbold – for de lidt større.

FN-forbundet havde en bod, hvor vi kunne gøre lidt reklame for organisationen og den gode sag, mens andre fra FN-forbundet gik rundt blandt skovturstæpperne for at quizze om FN og Menneskerettighederne med de fremmødte.

Walk the World

Walk the World er verdens største velgørenhedsevent til fordel for kampen mod sult. Eventen fandt sted for første gang i 2003 og er et samarbejde mellem WFP og WFP's globale partnere TNT, Unilever og DSM. I løbet af 24 timer går

mennesker i alle 24 tidszoner for at skabe opmærksomhed om verdens sultproblemer. De indsamlede penge går til WFP's skolemadprogrammer, som hvert år giver gratis mad til flere end 20 millioner børn i verdens fattigste lande.

Gratis mad til tanzanianske skolebørn

Ved årets Walk the World blev der indsamlet midler nok til at give skolemad til 14.000 børn i et helt år. Pengene fra Danmark går i år til i skolemadprogrammer i Tanzania.

Tanzania er et af verdens fattigste lande. I landområderne lider op mod 50 % under mangel på fødevarer, bl.a. på grund af hyppige tørkeperioder efterfulgt af oversvømmelser. Fødevarerproblematikken er blevet forværret som

følge af klimaforandringerne, der har ramt Tanzania hårdt.

Gratis skolemad sikrer både børnene et næringsrigt måltid om dagen, og er samtidig med til at få flere børn i skole. Gratis skolemad får blandt andet forældre til at sende piger i skole, der ellers ville være blevet holdt hjemme.

På gensyn i 2011

WFP og FN-forbundet vil gerne takke de mange, der mødte op til Walk the World i Danmark i år. Det var en rigtig hyggelig dag, som vi helt klart kan anbefale til andre. Vi håber på at mange fra FN-forbundet – både frivillige, ansatte og medlemmer – har lyst til at deltage i næste års Walk the World og være med til at støtte op om den gode sag.

På gensyn søndag 29. maj 2011!

Lidt for realistisk

---

af Torleif Jonasson, generalsekretær i FN-forbundet

”Mindre realisme, flere ambitioner, tak”, kunne man fristes til at tænke efter at have læst udkastet til beslutningspapiret til FN’s 2015 Måls Topmøde, der afholdes den 20.-22. september 2010 i New York.

Den 7. juni fremlagde topmødeprocessens facilitatorer, Danmarks ambassadør Carsten Staur og Nigerias ambassadør Paul Badji, det første samlede udkast til beslutningspapir: 14 sider med 53 punkter. Blandt punkterne finder vi gode og fremadrettede forslag, som f.eks. punkt 12 og 51 om hhv. FN’s centrale rolle og FN’s Økonomiske og Sociale Råd (ECOSOC) som opfølgingsmekanisme på topmødet; eller punkt 32 om reform af det internationale økonomiske og finansielle system og arkitektur. Formuleringerne om civilsamfundets rolle er lidt mindre bemærkelsesværdige og følger ikke i tilstrækkelig grad op på anerkendelsen i Ban Ki-moons rapport fra den 12. februar, hvor civilsamfundets involvering nævnes som en af fem nøglefaktorer for succes. Generelt er der stor skuffelse blandt NGO’er over, at udkastet ikke prøver at presse ambitionsniveauet for topmødet i vejret. Forklaringen er angiveligt, at facilitatorerne ønskede at

fremlægge et så ”realistisk” papir som muligt. Faren ved den tilgang er, at det

bliver næsten umuligt at få nye ting ind i teksten, mens den omvendte tilgang havde betydet, at nok kunne gode ting blive pillet ud, men så havde de i det mindste genereret diskussion og virket som forhandlingspunkter.

Høring med civilsamfundet

Udkastet kom tids nok til, at det kunne spille en rolle i forbindelse med FN’s høring med civilsamfundet den 14.-15. juni i New York. Under overværelse af 519 NGO’er fra 335 organisationer, fremlagde 20 repræsentanter deres holdninger til arbejdet med at nå 2015 Målene, som efterfølgende blev diskuteret med 33 respondenter. Meningen var, at høringen skulle foregå i dialog med repræsentanter fra FN’s medlemslande, men deres del af Generalforsamlingsalen lå nærmest øde hen. Få lande var til stede, og færre sagde noget. EU’s indlæg var pænt nok med referencer til civilsamfundet, den private sektor og menneskerettigheder, men ellers uden løfter, mens USA lovede, at de ikke ville bidrage med flere penge. På den baggrund var det nærmest forfriskende, at Tunesien mente, at måden at undgå HIV/AIDS var at undgå ulovlige aktiviteter, herunder homoseksualitet. Så var der basis for et konkret mod svar, hvilket ungdomskoalitionen for seksuelle og reproduktive rettigheder gav. Erhvervslivets repræsentanter i panelet foranledigede også konkrete diskussioner, særligt om patentrettig-

heder med medicinalindustrien. Blandt de temaer, der gik igen i NGO'ernes indlæg, var ligestilling og kvinders rettigheder, reproduktive rettigheder, menneskerettigheder, økonomiske og sociale rettigheder, og spørgsmålet om innovative internationale skattemekanismer. Fra Danmark deltog, gennem 92-gruppen, FN-forbundet, Mellempopulært Samvirke og Kvindernes Ulandsudvalg, og blandt de 20 personer, der var udvalgt til at indlede høringens 4 sessioner, var Marie Gad fra DI, der talte på vegne af Business Europe.

Efter høringen overrakte "Global Call of Action against Poverty" brev med 9

anbefalinger til Carsten Staur og Paul Badji; anbefalinger, der strækker fra at sikre en meningsfuld og fortsat deltagelse af civilsamfundet, til tiltag mod klimaforandringerne for at nå 2015 Målene.

Læs mere på

<http://www.una.dk/2015-maalene>,

<http://www.whiteband.org> og

[\[ngls.org/spip.php?page=hmdg10\]\(http://www.un-negls.org/spip.php?page=hmdg10\)](http://www.un-</p></div><div data-bbox=)

Du kan tilmelde dig de danske NGO'ers 2015 Måls-kampagnedag den 10. september via FN-forbundets hjemmeside <http://www.una.dk>

Københavnskriterierne 20 år

Af Karsten Fledelius

Fra FN's første år i 1940erne har regionale organisationer udgjort en vigtig og anerkendt del af internationalt samarbejde. Nogle har mange år på bagen, som NATO, der grundlagdes i 1949, og som har overlevet Den kolde Krigs afslutning omkring begyndelsen af 1990erne. Ideologisk har NATO dog stadig sine rødder i øst-vest-polariteten i de første fire årtier efter afslutningen af Anden Verdenskrig.

En anden regional sikkerhedsorganisation, OSCE, har rødder tilbage til 1975, det år, hvor man den 1. august i Finlands hovedstad Helsingfors/Helsinki undertegnede en aftale om Sikkerhed og Samarbejde i Europa, som dannede grundlaget for dannelsen af en ny regional sikkerhedsorganisation på tværs af det bipolære system. Dens grundtanke var på den ene side de europæiske grænsers uflyttelighed undtagen efter gensidig aftale, på den anden side respekt for menneskerettighederne. Og aftalen blev medundertegnet af datidens to supermagter, USA og Sovjetunionen.

Helsinki-aftalen blev baggrunden for borgerretsgrupper, som allerede fra 1975 skød op forskellige steder i Europa, allerførst i Moskva, hvor den første "Helsinki-gruppe" blev dannet i 1976. 1982 dannedes den internationale Helsinki Federation for Human Rights,

som desværre gik konkurs og blev opløst kort efter 25-års jubilæet i 2007 i Helsinki. De nationale Helsinki-komiteer består fortsat, herunder den danske, som blev grundlagt i 1985.

Glasnost og Perestrojka

1985 var samtidig det år, hvor Mikhail Gorbatsjov blev Sovjetunionens leder og igangsatte sit store reformprogram under nøgleordene *Glasnost* (gennemsækelighed, transparens) og *Perestrojka* (omstrukturering). En proces begyndte, som nåede en foreløbig kulmination den 9.11.1989, da Berlin-muren faldt. Konferencen for Sikkerhed og Samarbejde I Europa, CSCE, fik styrket betydning, og i juni 1990 samledes delegerede fra de daværende medlemslande i København til en konference om "Den menneskelige dimension af CSCE" og udarbejdede på tre uger det dokument, som går under navnet "Copenhagen Document". Det blev undertegnet af de stater, som på det tidspunkt var medlemmer af CSCE, det senere OSCE - Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa, og forpligtede dem på en række punkter vedrørende demokratiske valg, menneskerettigheder og retssikkerhed.

Mere specifikt drejer Københavnsdokumentet sig om 1) forpligtelsen til at invitere andre medlemsstater til at overvåge, om ens demokratiske valg virkelig er "fair and free", 2) en definition af begrebet "The Rule of Law",

med en understregning af, at begrebet rummer mere end en blot formel respekt for loven, at retfærdighed hviler på det menneskelige individs overordnede værdi, 3) en fastslåen af, at kun ét regeringssystem kan garantere en effektiv beskyttelse af menneskerettighederne: et pluralistisk demokrati baseret på "the rule of law", 4) at tilhørsforholdet til en national minoritet er noget, det enkelte menneske afgør med sig selv, 5) at de undertegnende stater forpligtede sig til at beskytte rettighederne for de etniske, kulturelle, sproglige og religiøse mindretal, som bor på deres territorium.

Demokratiets Europa

Det kan være vanskeligt i dag helt at forstå, hvor banebrydende det var, at de deltagende stater, herunder den da eksisterende Sovjetunion, forpligtede sig på de ovenstående punkter. I København formuleredes faktisk i løbet af tre uger (5.-29.6.) grundlaget for det nye Europa efter Jerntæppets fald. Som den daværende vesttyske udenrigsminister Hans-Dietrich Genscher udtrykte det: "Vort mål er et retfærdighedens og demokratiets Europa; et sikkerhedens Europa af en omfattende karakter. CSCE's menneskelige dimension må nu udvikles ud over kodifikationen af menneskerettigheder og basale friheder. Fremtidens Europa må udspringe af menneskerettighederne ved en udbygning og udvidelse af demokratiets princip, med institutioner og procedurer som er baseret på retsstatslige principper." I dag står principperne simpelthen som "Københavnskriterierne".

De blev i høj grad til under medvirken af Den danske Helsinki Komité for Menneskerettigheder, med dens nuværende generalsekretær Ole Richter som ankermand. I det hele taget var NGO-bidraget til konferencen i 1990 banebrydende i internationalt diplomati. Men trods kriteriernes almindelige anerkendelse bliver de til stadighed udfordret i mange af medlemslandene. Derfor har der været mening i at gøre status og se fremad. Det var baggrunden for, at Danmark og det nuværende formandsland i CSCE's efterfølgerorganisation OSCE indbød medlemslandene og NGO'er til en 20-års jubilæumskonference i Udenrigsministeriets konferenceejendom Eigtveds Pakhus 10-11. juni 2010 med temaet "20 år med Københavns-dokumentet: Status og fremtidsperspektiver".

Der er faktisk sket meget på den mellemliggende 20 år. Fem af de stater, som deltog i 1990, eksisterer ikke mere: Sovjetunionen, Jugoslavien, Tjekkoslaviet, Vesttyskland og Østtyskland. Til gengæld er mange nye kommet til som selvstændige lande, herunder det aktuelle formandsland Kazakhstan. Selv Andorra var repræsenteret ved konferencen i København i 2010.

Det vigtigste resultat af den nye Københavns-konference er nok at sætte fokus på Københavns-dokumentet, som OSCE har genudgivet i anledning af jubilæet. For det er et meget vigtigt dokument. Som lederen af ODIHR, OSCE's afdeling for valgobservation og menneskerettigheder, sloveneren Janez

Lenarcic har udtrykt det: "Rammen om de fredelige, sikre og demokratiske samfund ... blev stort set etableret i København for 20 år siden. Både som en organisation og som enkeltstater skal vi blot gøre, hvad vi kan for at leve op til løfterne fra dengang." Lenarcic ser ikke det store behov for strukturelle reformer, men for at følge, hvordan det går med overholdelsen af principperne og tilbyde hjælp, der hvor der er problemer med det.

Helsinki-komiteens rolle

På konferencen i juni trådte det klart frem, at alt ikke er fryd og gammen i OSCE-kredsen. Hvideruslands repræsentant lagde for, og Ruslands fulgte op, med en kritik af ODIHR's valgobservationer, som i 1990 blev indført som en fælles forpligtelse for medlemsstaterne, men hvor Rusland i dag hævder, at ODIHR har selvstændiggjort sig som en slags smagsdommerorganisation i forhold til vurderingen af valg som "free and fair". Kritikerne ønsker, at det skal være OSCE's plenarforsamling, som skal vurdere valgene. Det var USA's repræsentant, som havde været med i 1990, bestemt ikke indforstået med.

Det er således ikke så meget principperne fra 1990, som evalueringen af deres overholdelse, der står til debat. Men vi, der fra Den danske Helsinki-komité for Menneskerettigheder, deltog i konferencen, fandt den dog værd at afholde. Som regionalt samtaleforum og som

normgiver for principper for sikkerhed, samarbejde, demokrati og menneskerettigheder har OSCE stadig stor betydning. Så stor betydning, at Ruslands præsident Dmitrij Medvedev har foreslået, at man burde udarbejde en "Helsinki II"-erklæring. I praksis har ODIHR også bevæget sig i retning af en mere diplomatisk håndtering af kritikken fra først og fremmest Rusland.

Men som en bred, konsensusbaseret organisation står OSCE over for de samme udfordringer som sin "moderorganisation" FN: Tyngdepunktet i internationalt samarbejde ligger stadig hos medlemsstaternes regeringer, og nogle lande vejer stadig tungere end andre. Alligevel vil jeg vurdere genudgivelsen af Københavns-dokumentet og afholdelsen af konferencen for en vigtig begivenhed, for at minde os alle om, hvilken gave til Europa det trods alt var, at Den kolde Krig ophørte og det kommunistiske tvangssystem blev afviklet i Østeuropa. Derfor var det også helt på sin plads, at en hilsen fra Mikhail Gorbatsjov blev læst op ved indledningen til konferencen i København den 10.6.2010.

Karsten Fledelius, universitetslektor, formand for Den danske Helsinki Komité for Menneskerettigheder, medlem af FN-forbundets bestyrelse.

Giv ikke køb på folkeretten

Her bringer vi uddrag af Tue Magnussens tale ved demonstrationen torsdag 3. juni 2010 på Københavns Rådhusplads vendt mod Israels angreb på nødhjælpskonvojen med kurs mod Gaza.

Tue Magnussen er medlem af FN-forbundets bestyrelse

Den humanitære nødhjælpskonvoj, der blev angrebet af israelsk militær medbragte op imod 10.000 ton forsyninger i form af mad, byggematerialer samt bøger og andre skolemateriale til Gaza. Både FN og andre internationale humanitære organisationer kan fortælle om det udtalte hjælpebehov i Gaza. Med det nuværende tempo skønnes det at genopbygningen af Gaza kommer til at vare 500 år. Israel forhindrer, at cement, stål og andre byggematerialer kommer frem. Kun få lastbiler med materialer har fået lov til at komme ind i Gaza siden invasionen i januar 2009. Syge, traumatiserede og fattige mennesker er blevet de første ofre for blokaden. En blokade, der er en klar overtrædelse af den humanitære folkeret og som har skabt en udtalt nød. En nød som den humanitære konvoj ville forsøge at afhjælpe ved at bryde blokaden af Gaza.

I dag står vi på Københavns Rådhusplads, hvor man på baggrund af den vedtagne etiske investeringspolitik diskuterer om man skal stoppe kommunens investeringer i udbygning af infrastruktur, der skal understøtte Israels ulovlige udbygning af bosættelser i Øst-Jerusalem på Vestbredden.

FN-forbundet er glad for at Københavns kommune i sin investeringspolitik har lagt til grund at investeringer ikke overtræder internationalt anerkendte normer i form af bl.a. FN-konventioner. Og der skal ikke være nogen tvivl om udmeldingen fra FN: bosættelserne i Øst-Jerusalem og på Vestbredden er konventionsstridige og en infrastrukturel udbygning er i strid med de internationalt anerkendte normer, der bl.a. har fundet udtryk i mange FN-resolutioner så vi håber, at en enig borgerrepræsentation vil opgive investeringerne og dermed sende et klart signal til Israel om, at vi ikke fortsat accepterer en tilsidesættelse af folkeretten.

Det er vigtigt, at Danmark understreger, at en fredsløsning i konflikten sker på grundlag af folkeretten. I lighed med flere andre EU-lande stemte Danmark 26. februar i år i FN for en resolution, som kræver, at Gaza-krigens parter skal undersøge Goldstone-rapportens anklager om, at der blev begået krigsforbrydelser.

Ofte har det internationale samfund,

herunder Danmark, ofret hensynet til menneskerettigheder og folkeretten for at fremme en fredsproces i den israelsk-palæstinensiske konflikt. Det har imidlertid vist sig at være en fejl.

Israels angreb på den humanitære nødhjælpskonvoj er et eksempel på, at tilsidesættelse af internationale konventioner forværrer udsigterne til fredsforhandlinger. En international retsorden er ikke en forhindring, men derimod fundamentet for en varig fred.

Efter Israels angreb på den humanitære nødhjælpsflåde er det - udover kravet om en uvildig international undersøgelse - vigtigt, at Danmark fastholder en afstandtagen overfor Israel ved at kræve, at den konventionsstridige blokade af Gaza straks skal ophøre og at Danmark tager afstand fra de ulovlige bosættelser på Vestbredden og i særdeleshed, at Danmark gennem FN bakker op om Goldstone-rapportens krav om en retsforfølgning af begge siders krigsforbrydelser under Gaza-krigen.

Det er vigtige krav, men jeg vil gerne tilføje, at erfaringen viser, at det er vigtigt, at vi fastholder fordømmelsen af Israels overgreb og tager konkrete skridt til at udtrykke den. Et første klart skridt kunne være, at Danmark i EU-regi aktivt arbejder for en suspension af EU's associeringsaftale med Israel og arbejder for at Israels planlagte optagelse i OECD aflyses.

I stedet for en blokade af humanitær hjælp til en nødstedt befolkning i snart

tre år kunne et andet skridt være, at Danmark tager initiativ til en international våbenembargo overfor Israel, indtil Israel har accepteret at søge konflikten løst gennem egentlige fredsforhandlinger.

Tak for ordet.

Læs talen i sin fulde længde på hjemmesiden

<http://www.una.dk/nyhedsbrev-4-tues-tale->

FN-forbundet udtalte den 31. maj 2010:

Israels angreb må få konsekvenser!

FN-forbundet tager på det kraftigste afstand fra Israels angreb på nødhjælpskibet Mavi Marmara. Israel har ingen ret til at blokere eller besætte palæstinensisk område, herunder farvandet uden for Gaza. Israels angreb på et nødhjælpskib er helt ude af proportioner med staten Israels ret til at forsvare sig.

Israel har på ny groft overtrådt FN's og det internationale samfunds grundlæggende regelsæt. FN-forbundet opfordrer derfor til skarp dansk kritik af angrebet. En kritik, som nu må få konkrete konsekvenser, herunder at Danmark tager initiativ til en international våbenembargo overfor Israel, indtil Israel har accepteret at søge konflikten løst gennem egentlige fredsforhandlinger.

De onde lo og de gode græd

Fra traktaters og konferencers store smukke idealer til den beskidte, blodige virkelighed

Af Henrik Døcker

Betagende smukt og imponerende storladent er monumentet over faldne i den spanske borgerkrig 1936-39, sådan som det ligger i Cuelgamuros-dalen nordøst for Madrid, den dal, der har fået tilnavnet *Valle de los Caidos – De faldnes Dal*. Her finder man også mindsten for Primo de Rivera, grundlægger af Falangen, det parti, Francos pro-fascistiske diktatur (1936-75), byggede videre på, og generallissimo Francisco Franco (1892-1975) himself. Hele bygningsværket blev opført af 2000 tvangsudskrevne politiske fanger (kommunister).

Hvor mange faldt der for resten i denne borgerkrig? Den guide, som orienterede mig på stedet, var usikker på tallet – måske omkring 100.000. Inkluderede det også faldne på *republikkens side*? Nej da, for det tal kendte man ikke rigtig. Det ønskede han ikke at komme nærmere ind på. De pro-monarkistiske Franco-styrker, som ved militærkup havde styrtet den svage spanske republik i 1936 – men som altså vandt borgerkrigen – var det, der talte.

Forbrydelser mod menneskeheden bør ikke forældes

Siden mit besøg i 2007 – men også før – har mange spaniere dog gravet i den betændte fortid. Efterkommere til omkring 114.000 spaniere, der forsvandt under borgerkrigen og i årene derefter, forlanger den historiske sandhed på bordet. Den uforfærdede 54-årige spanske undersøgelsesdommer *Baltasar Garzón* er vel nok verdens kendteste fortalere for, at fortidens tavshed **ikke** skal sænke sig over forbrydelser mod menneskeheden. Han kunne som motto have titlen på den italienske forfatter Indro Montanellis bog "Hver hviler ikke".

Men Garzón hentede sig en suspension fra den spanske højesteret, da han begyndte retslig kulegravning i ansvaret for alle disse menneskers forsvinden – selv om de skyldige som helhed for længst er døde. Han forbrød sig nemlig mod en spansk amnestilov af 1977. Garzón mener ikke, at så alvorlige forbrydelser som dem mod menneskeheden, forældes. Det gør de heller ikke efter folkeretten, men begrebet, som vi definerer det i dag, er først konstrueret *efter* at Francos forbrydelser fandt sted. Han benytter det med andre ord med tilbagevirkende kraft og med henblik på at statuere et strafferetligt ansvar.

Garzón er dog ingenlunde blevet arbejdsløs – han har netop indledt et syv måneders engagement som særlig råd-

giver for chefanklageren ved Den Internationale Straffedomstol (ICC) i Haag, argentineren *Luis Moreno-Ocampo*. ICC har netop her i juni - i Ugandas hovedstad Kampala - været genstand for sin første revisionskonference, en slags vurdering af dens duelighed. Mod mange iagttages forventning lykkedes det de deltagende stater at nå til enighed om en definition på begrebet *aggression* sådan som domstolens "grundlov" Rom-statutten af 1998, havde lagt op til.

Aggression foreligger herefter, hvis en stat med militær magt blokerer fremmede havne eller kyststrækninger eller hvis den invaderer med militære tropper. Og mulighed for at straffe er til stede, hvis enkeltpersoner har skaffet sig effektiv kontrol over eller direkte politisk eller militær magt i en (fremmed) stat på en så vidtgående og omfattende måde, at det udgør en krænkelse af FN's pagt. ICC kan dog først rejse sag mod en ansvarlig leder for denne krænkelse ét år efter at mindst 30 stater har ratificeret denne ændring til den oprindelige Rom-statut.

Den skal desuden afvente en ny revisionskonference af statutten i 2017. FN's Sikkerhedsråd er designeret til at fastslå, om aggression forekommer, men ICC's chefanklager kan dog under visse betingelser igangsætte en efterforskning med henblik på anklage mod navngivne personer. ICC kan i forvejen tiltale personer, som anklages for at have haft ansvaret for *folkedrab, krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskehe-*

den, hvad der tilsammen med nu aggression udgør krænkelse af den humane folkeret.

Det er imidlertid et spørgsmål hvor stor betydning, den fremfundne definition i virkeligheden vil få. Det må fortsat betænkes, at krige nu om dage i det væsentlige er *borgerkrige*. Her er det lidt svært at få statueret et aggressionsansvar fx hos en krigsher. En britisk udenrigsminister, sir Austen Chamberlain, forudså tilbage i 1928, at en definition af aggression kunne blive "en fælde for den uskyldige og et godt tip til den skyldige" - det var for resten samme år, at Frankrig og USA's udenrigsministre underskrev *Briand-Kellogg-pagten*, som ville forbyde alle krige! Som om "fortættet idealisme" i sig selv kan udrydde magtbegær og det Dickens kaldte "systematisk ondskab". De internationale militærinterventioner i Irak og Afghanistan i de seneste år har officielt været i "en højere sags tjeneste", men mange mennesker verden over betragter dem som aggression.

Tre stormagter har ikke tiltrådt Den Internationale Straffedomstol

Når man betænker, at ICC, som altså befatter sig med det individuelle strafansvar, når stater ikke vil eller kan retsforfølge selv, til dato blot har indledt sager mod 11 personer, at kun fire af disse er under lås og slå, og at kun to sager er kommet rigtig i gang, kan man fundere over hvad domstolen egentlig forestiller sig med at skulle føre beviser for ansvaret for angrebskrige. At skaffe

beviser herfor vil under alle omstændigheder være en tung opgave.

Den mest prominente person, som ICC har sat under tiltale (for krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskehed), er Sudan præsident Omar al-Bashir. Er det rent symbolsk? Nej, Moreno-Ocampo forsikrede mig i hvert fald under et besøg i København for to år siden om, at det blot var et spørgsmål om tid, før han blev anholdt.

I alt 139 stater har tiltrådt Romstatutten, og heraf har 111 ratificeret den. Men kun Storbritannien har formelt tiltrådt alle de forpligtelser, som indgår i den totale tilslutning til Romstatutten, herunder beskyttelse af vidner under proceduren mod en tiltalt og detaljerede regler om privilegier og immunitet. Hverken USA, Rusland eller Kina har ratificeret - stormagter har altid vejet tilbage for vidtgående internationale forpligtelser. Hvad der også er bekymrende, er bl.a., at en række afrikanske og mellemøstlige stater er ganske uafficerede af anklageskiftet mod al Bashir (vedr. Darfur), og flere har endog modtaget ham i officielt besøg. De burde have anholdt ham! Nå, ingen af de muslimske stater i denne del af verden har for resten ratificeret statutten.

Ingen træer vokser som bekendt ind i himlen. Så selv når man, i hvert fald officielt, er i "den retfærdige sags tjeneste", kan man komme på afveje. Der er nu fremkommet kritik af den - i nogens øjne - alt for velvillige finansiering af

udgifterne til de fanger, som er i varetagt i Haag, mens deres sager verserer for ICC. Tre af de tiltalte er faldet i kategorien ubemidlede, og de modtager hver mellem 35.000 og 43.000 euro om måneden til at betale retsomkostninger (herunder salær til advokater). Det forlyder, at én af dem desuagtet har betydelige værdier i smykker, biler og fast ejendom til værdi af langt over 500.000 euro. Men retten betaler også rejseudgifter for deres pårørende for titusinder af euro. Retspræsidenten, den tidligere canadiske diplomat Philippe Kirsch, har måttet forsvare sig for heftige anklager fra såvel Frankrigs som Italiens udenrigsministerium for at være for rundhåndet.

Stigende antal summariske henrettelser - fra luften

Den komplicerede *retfærdighedssøgen*, som ovenstående er udtryk for, vanskeliggøres alvorligt af de mange aktører - som i vor tid sjældent er talstærke militærstyrker, men nok så ofte små grupper eller enkeltpersoner med en fanden-i-voldsk indstilling (selvmordsbombemænd) og ubemandede bombefly (såkaldte droner). Vi kan tale om "den usynlige fjende" og dermed blænde op for et nyt stort emne: USA's brug af målrettede drab som led i udenretslige - eller, om man vil, summariske - henrettelser. Den amerikanske jura-professor *Philip Alston*, der er FN's særlige rapportør for denne type henrettelser, har netop i en rapport til FN's Menneskerettighedsråd oversigtet omfanget af disse henrettelser i verden.

Det er udover USA særlig Rusland og Israel, som benytter sig heraf.

Målttede henrettelser er ifølge professoren ikke totalt forbudt i folkeretten. "De er tilladte i en væbnet konflikt, når de benyttes mod kombattanter eller modstandere, selv om de er civile, når de direkte engagerer én i en kampsituation". Problemet er at de i stigende grad benyttes fjernt fra slagmarken eller kampsituationen. USA erklærede efter attentaterne i Washington og New York 11. september 2001 terrorismen som sådan krig. Denne konstruktion skal lovliggøre brug af væbnet magt på andre staters territorium ud fra opfattelsen af at udøve *selvforsvar mod al-Qaida, Taliban og "dermed forbundne kræfter"*.

Den største udfordring for de internationale retsprincipper kommer fra det program for målttede henrettelser, som USA's Centrale Efterretningstjeneste (CIA) udfører fra ubemandede fly eller droner. Det har vist sig, at USA har foretaget en betydelig udvidelse af det antal lande, hvor det gennemfører disse hemmelige operationer – fra 60 i

begyndelsen af 2009 til 75 nu. Det er altså ikke kun i Afghanistan, Somalia og Yemen, at dette foregår. Antallet af amerikanske overflyvninger af denne type er således steget betydeligt. I Pakistan er det eksempelvis mere end to gange om ugen. For nylig fik USA således ram på al-Qaidas tredjeøverste leder, sheik Said Masri, som havde skjult sig i Pakistan siden 2001.

"Hundreder af mennesker er blevet dræbt, og herunder også et vist antal uskyldige civile. Den amerikanske regering vil officielt kun vedgå, at under 50 civile er blevet dræbt ved disse raids fra luften siden 2008", konstaterer Alston. At skille civile fra kombattanter er selvsagt en uhyre vanskelig opgave i borgerkrigssituationer, hvor oprørerne aldrig er i uniform eller har særlige kendetegn. At udgrunde om Genevekonventionerne er overholdt er som oftest umuligt.

Jovist, vil kyniske onde kræfter ofte le, mens demokratiets forsvarere græder – uden dog af den grund at opgive kampen. Om muligt med fredelige midler.

RAPPORTER, UDREDNINGER, EVALUERINGER ved Henrik Døcker

Optimistisk forord til dette års dystre Amnesty-rapport

Amnesty Internationals (AIs) fungerende generalsekretær Claudio Cordone finder holdepunkt for lidt optimisme i forordet til dette års rapport fra den velmeriterede menneskeretsorganisation. Men det er ved opregning af Den Internationale Straffedomstols (ICCs) aktiviteter, og dette at ansvarlige, fra høj til lav og *personligt* kan gøres ansvarlige for alvorlige forbrydelser, begået i en politisk ideologis navn. Han tager som udgangspunkt, at AI selv i 1992 udgav en rapport som på engelsk havde titlen "*Getting away with murder*".

Så sandt, at man som ansvarlig for politiske masse mord ikke mere (let) slipper af sted med det, og at det dér er gået frem - i princippet. Der er faktisk endnu ikke dømt nogen ved ICC (se artiklen "De onde lo og de gode græd"). Men det er værd at gøre opmærksom på, at denne domstol ikke pådømmer menneskerettighedskrænkelser sådan i almindelighed. Dens statut - som nu i maj var genstand for sin første 'revisionskonference' - omtaler ikke ordet menneskerettigheder med ét ord. Det er alene grove krænkelser af *den humanitære folkeret* - krigsforbrydelser, folke drab og forbrydelser mod menneskeheden - som er dens område. Den sank

tion, som hærskarer af ofre for menneskerettighedskrænkelser, kan håbe på, er, at den ansvarlige stat yder dem en form for *godtgørelse* herfor - men det sker kun i sjældne tilfælde.

Nuvel, går man ind på de enkelte lande (og der er kun 35 stater, der *ikke* er med i rapporten), overtydes man om den mørke situation: USA, der stadig ikke har lukket Guantanamo-fængslet, og som lader tusinder sidde i isolationsfængsel, Rusland, hvor journalister forfølges, chikaneres, dræbes, hvor strafrihed for alvorlige forbrydelser flo rer, men også hvor dødsstraffen nu synes afskaffet, Kina, hvor ytrings-, for samlings- og foreningsfriheden er yderst begrænset, og hvor nationale mindretal og menigheder forfølges... osv.

Det svækker efter nogens mening den godt 400 sider store rapportens lødighed, at den også medtager barske metoder, som i visse lande er taget i anvendelse fx mod udlændinge, så som udsættelse af afviste asylsøgere fra en kirke (i Danmark) eller brug af peberspray (i Sverige) eller lav straf for voldtægt (Finland). Hvor fordømmelsesværdigt alt dette kan være, så udgør ingen af disse tilfælde på nogen måde krænkelser af internationalt fastsatte menneskerettighedsstandarder. Der er endnu engang grund til at påminde læ-

sere af rapporten om at gøre det med et gran salt!

Hvorfor er vi i det hele taget i Afghanistan?

Forsvars- og Udenrigsministeriet har påtaget sig i en 24 sider pjece at forklare *hvorfor, hvordan og hvor længe* Danmark er i Afghanistan. Nå ja, det sidste får vi ikke sådan et helt eksakt svar på. Strategien for indsatsen i Afghanistan at *rydde* områder for Taliban og andre oprørsgrupper, efterfølgende at *holde* kontrollen dér, at *opbygge skoler, sundheds- og retssystemer, vandforsyning m.v.* og endelig gradvis at *overdrage* ansvaret for sikkerheden til de afghanske myndigheder, hedder det.

Over 60 lande bidrager til den nødvendige genopbygning af det krigsødelagte land, hvis gamle kongedømme blev styrtet ved et kup i 1973, hvorefter årtiers konflikter og borgerkrige indledtes. Man gik fra ondt til værre, da Taliban i 1996 erobrede hovedstaden Kabul. 2002 regnes iflg. pjecen for et slags igangsætningsår for den internationale genopbygningsindsats. En tidslinje illustrerer hvad der videre er sket vedrørende de danske bevillinger til vort militære engagement i i landet.

Med nydelige farvelagte fotos anskueliggøres det hvad det hele drejer sig om: At det f.eks. koster Danmark én mia. kr. om året at have soldater i Afghanistan, men at vi også i 2009 gav 460 mio. kr. i udviklingshjælp, samt at der indtil 2009 var dræbt 31 danske soldater, mens 80 var blevet såret.

Så er der også danske politirådgivere i Afghanistan. Historien om landets eget politi er mildest talt mistrøstigt: Ofte forlanger de afghanske politibetjente bestikkelse, ofte misbruger de deres magt. 70-80 pct. af politiaspiranterne er analfabeter, 35-40 pct. er narkomaner, 8-10 pct. er alkoholikere!

Danmark finansierer en væsentlig del af det afghanske undervisningsministerium, kun tre ud af ti voksne afghanere kan læse og skrive, så vi medfinansierer også lærerudgifterne. Pjecen fortæller om danskere på arbejde i landet og om hvordan du – kære læser – såmænd, også kan søge et arbejde dér, hvis det er noget?

Til slut advarer pjecen dog mod for megen optimisme, for som det hedder: De kommende år bliver vanskelige, indsatsen kræver tålmodighed. Men over halvdelen af landets 34 provinser er nu fri for opiumsdyrkning. Blot seks af provinserne var i den situation i 2006. Meget anden statistik underbygger udsagnet om at det nytter. Alligevel tvivler efterhånden mange danskere på værdien af at føre krig i en del af verden, som er så fjern fra vores. Og med så store ofre.

Om retsforfølgning af læger, der har medvirket til tortur

Læger skal aflægge et særligt løfte, *Hippokrates' ed*, om aldrig at skade deres patienter - så læger, der har medvirket til tortur, har foretaget en alvorlig krænkelse af denne ed. Internationale læge-sammenslutninger har da også

mere end én gang udtrykt deres fordømmelse heraf. Det er dog sjældent, at disse læger er blevet dømt, fremgår af en artikel i tidsskriftet *Torture*. Tre amerikanske læger, Steven Miles, Telam Alencar og Brittney Crock, har forsket i emnet, men det er kun lykkedes dem at finde frem til 56 læger, fordelt på otte lande, som er blevet dømt for denne alvorlige forbrydelse. Der vese- rer for tiden sager mod 22 læger. Materialet belyser sager fra Argentina, Brasilien, Chile, Grækenland, Jugoslavien, Rwanda og Sydafrika. Lægens opgave i et torturkammer er at sikre, at torturof- feret ikke dør under torturen eller på- drager sig ar.

Én af lægerne, en brasiliansk psykiater, har indrømmet at have overværet tor- tur af 500 fanger. De amerikanske læger anslår, at måske halvdelen af alle tor- turofre har bemærket, at en læge har overværet den tortur, de er blevet un- derkastet. Men langt de fleste læger med en sådan belastning er nogen sin- de blevet rigtig identificeret. Af 200 ar- gentinske læger, som har medvirket

under torturscener, er seks blevet dømt. Retsopgøret vil ofte finde sted mange år efter at torturen har fundet sted, og fordi der har været et regimeskift i det pågældende land. Det betyder, at det er svært at skaffe beviser.

Det Internationale Rehabiliteringsråd for Torturofre (IRCT), som udgiver *Torture*, har gennem en længere årrække ivret for at torturlæger i hvert fald skul- le miste deres ret til at praktisere. Det er en stor psykisk belastning for tidligere torturofre at risikere at møde deres tid- ligere plageånder på et hospital eller på gaden. Men stater har vidt forskellig praksis. I lande som Libyen og Nordko- rea er enhver offentlig drøftelse af læ- gers medvirken ved tortur forbudt. En anden gruppe lande, Egypten, Filippi- nerne, Storbritannien, USA og Vene- zuela, fordømmer nok torturlæger, men ingen er blevet straffet. Endelig er Ar- gentina, Brasilien, Chile og Uruguay gået så langt som at kriminalisere læ- gers tortur-medvirken, idet de betegner en sådan som en *forbrydelse mod menne- skeheden*.

BØGER anmeldt af Henrik Døcker

En polsk pendant til hollandske Anne Frank

Clara Kramer: *Claras krig*, 368 sider, Gads Forlag.

Menneskeligt vovemod, uegennytte og overlevelse - det er hovedingredienserne i denne fantastiske beretning om et par polsk-jødiske familiers overlevelse i en kælder gennem 20 frygtprægede måneder i det tysk-besatte Polen under 2. Verdenskrig. Får vi da aldrig nok af disse rædselsberetninger? Svaret er: Nej. Som alle blev grebet af den hollandsk-jødiske pige Anne Franks dagbog fra Amsterdam, må vi da gribes af Claras tilsvarende beskrivelse.

Clara Kramer overlevede i modsætning til Anne Frank - som blev deporteret til døden i en koncentrationslejr - krigen og er i dag en amerikansk kvinde i 80'erne. Men *lidelseshistorien* er den samme. I Claras polske hjemby Zolkiew (i dag Zjovka i Ukraine) boede oprindeligt 5000 jøder - ved krigens slutning i 1945 var der 50 tilbage, deraf 18 fra den gruppe, Clara tilhørte. Det mest fantastiske i hendes tilfælde var, at det var en indvandret tysker, kaldet *Volksdeutscher*, der i tæt ved to år holdt liv i alle disse mennesker.

Clara Kramer har ved skabelsen af bogen allieret sig med en professionel skribent, Stephan Glantz, og det betyder, at de oprindelige dagbogsopteg-

nelser er blevet omformet til en letflydende prosa, som uden at miste det selvoplevede præg på ypperlig vis gengiver stemningerne i dette fortættede drama på liv og død. Det var et held, at Claras familie dengang i 1940'erne insisterede på, at den skrivebegavede Clara vedholdende førte dagbog. Denne lå så upåagtet i mange år, indtil den ved Glantz hjælp blev offentliggjort på engelsk i 2008.

Familiernes redningsmand, Valentin Beck, havde så vidt man kan forstå et job på et tysk spirituslager i byen, og som tysker stod han sig godt med besættelsesmagten. Han havde kunnet rekvirere ét af jødernes huse uden videre - jøderne som helhed blev henvist til at klumpe sig sammen i byens ghetto, akkurat som i mange andre tysk-besatte polske byer. Man kan spørge, hvordan disse 11 jøder ligesom 'forsvandt' uden at den tyske besættelsesmagt anede uråd. Men et rygte blev spredt, at de var taget til Lvov, den noget større by - hvor der var mere arbejde at få.

Man må tro, at den almindelige lovløshed har dannet baggrund for at denne Beck, som boede i huset med kone og en halv voksen datter, sådan igennem over halvandet år kunne holde liv i så mange mennesker, der illegalt boede i en hemmelig kælder, uden at nogen opdagede det. Han havde forresten også påtvungne logerende - hvad der gjorde det hele endnu vanskeligere.

Det var især dette, at de skjulte jøder en gang i døgnnet skulle op til overfladen og have tømt spande med eskremitter, som trængte sig på.

Kun én person havde tilladelse til at åbne og lukke den lem, de passerede, og som befandt sig i familien Becks soveværelse. Jøderne måtte leve efter en række regler, som på en barsk måde ligesom 'indrammede' deres skæbne: de måtte ikke beklage sig, de måtte ikke tale sammen med mindre det var absolut nødvendigt - trægulvet over dem virkede som en resonansbund, der i forstærket form sendt lyd ned til dem, f.eks. af trin, man kunne befrygte at de også ovenpå let hørte lyde nedefra.

Ind imellem kom jøderne oven på i huset, f.eks. for at vaske hår eller hjælpe lidt til med rengøring. Beck bragte dem mad ca. to gange daglig, men på vidt forskellige tidspunkter", forstår man.

Beck må have haft nerver af stål, for ind imellem kom højtstående tyske officerer på besøg i hans huse, blev beværtet, holdt sågar fester og dansede. Som bogen beskriver det "en dødedans med gale mænd og kvinder, der dansede, fordi verden ganske enkelt var ved at gå under". Som mange af de overlevende jøder drog Clara i første omgang til Israel - herfra fortsatte rejsen med den mand, hun dér havde truffet, til USA, hvor parret senere åbnede en restaurant i New York. Hendes redningsmand, Valentin Beck og hans hustru blev siden hen æret i Yad Vashem i Israel.